

REFORMÁTUS HITTAN

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

Kompetencia	Középszint	Emelt szint
1. Szövegértelmezés	Bibliai szöveg alapvető mondanivalójának, üzenetének kifejtése; Egyháztörténeti forrás és egyházi dokumentum elemzése; Hitvallási irat részletének értelmezése a dogmatikai ismeretek birtokában	
2. Esetelemzés	Etikai kérdések, mai problémák elemzése, állásfoglalás, a vélemény indoklása	

B) TÉMAKÖRÖK

Az emelt szintű vizsga tartalmi követelményeibe beletartoznak a középszintű vizsga tartalmi követelményei.

Követelmények		
Témakörök	Középszint	Emelt szint
I. Bibliaismeret		
1. Ószövetség	Óstörténet: A teremtés, az ember teremtése, proto- evangélium, bűnesetek, az özönvíz; Ósatyák történetei: Ábrahám, Izsák, Jákób, József; A választott nép történetének főbb szakaszai, fontos eseményei: Mózes elhívása, kivonulás Egyiptomból, szövetségkötés, honfoglalás, bírák kora: Sámson, Gedeon, Jefte, Sámuel, Debora, Saul-Dávid-Salamon királysága; Illés és Elizeus próféta, babiloni fogság, hazatérés a fogságból; Jézusra	Leviticus: léviták, papok, áldozatok az Ószövetségben; Numeri: A 40 éves pusztai vándorlás oka és következményei. Bálám története; Deuteronomium: Izrael kiválasztásának „indoklása”. A nagy törvények és

	<p>vonatkozó próféciaik, azok keletkezési körülményei, messiási várakozás: Ézsaiás, Jeremiás, Dániel, Mikeás, Haggeus, Zakariás</p>	<p>hétköznapi értelmezésük példái; Az asszír fogság, keveredés és annak következményei</p>
<p>2. Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek</p>	<p>A Biblia keletkezése, az ószövetség könyveinek keletkezése és felosztása: történeti, tanító és prófétai,</p>	<p>A Tóra</p>
<p>3. Újszövetség</p>	<p>Jézus Krisztus földi életének eseményei, tanítása: születése, megkeresztelkedése, megkísértése, a tanítványok elhívása, hegyi beszéd, az Isten országáról szóló példázatai, az „én vagyok” mondások, gyógyítási csodái, megváltó áldozata, kereszthalála és feltámadása, mennybemenetele és a missziói parancs; Az apostoli kor: A Szentlélek kitöltetése, a keresztyén egyház születése, Péter és János apostol munkássága, Saulus megtérése, Pál missziói útjai; Apostoli kor a levelekben: Róma, Korinthus I-II, Filippi, Timóteus I-II., Jakab</p>	<p>Keresztelő János élete és munkássága; Lukács evangéliumának saját anyaga; Találkozások az evangéliumokban: Nikodémus, samáriai asszony; A nagyhét eseményei a négy evangélium összefüggésében; Galata, Efezus, Filemon, János I.; A jelenések könyve és az apokaliptika</p>
<p>4. Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek</p>	<p>Az evangéliumok keletkezésének története és célja, párhuzamok és eltérések, ezek okai; Az újszövetségi levelek felosztása: páli levelek: tanító és pásztori; egyetemes</p>	<p>Az apostolok cselekedetei; A szinoptikus evangéliumok</p>
<p>5. Kortörténeti ismeretek</p>	<p>Jézus és az apostolok korának történeti háttéré: az intertestamentális kor</p>	<p>A palestinai zsidóság vallási élete, vallási mozgalmak, irányzatok: farizeus, esszenus, szaduceus, zélóta</p>
<p>II. Egyháztörténet</p>		
<p>6. Krisztus egyházának története</p>	<p>A Szentlélek munkájáról szóló bibliai tanítás; Az egyház történelmének kezdetei, fontos fordulópontjai: Pünkösdi eseményei, a keresztyén egyház születése, őskeresztyénség, az</p>	

	<p>istentisztelet liturgiája, ókatolicizmus, keresztyénüldözések, a keresztyénség, mint államvallás; Szerzetesrendek kialakulása Keleten és Nyugaton; Keresztes háborúk, avignoni fogság; Eretnekmozgalmak és az inkvizíció; Előreformációs törekvések: Wyclif és Husz; A reformáció német és svájci ága; Az ellenreformáció Európában, a jezsuita rend; A protestáns ortodoxia és a pietizmus; A puritanizmus; Az ökumenikus mozgalmak kezdetei; A katolicizmus és a protestantizmus a 20. században. Kiemelkedő egyháztörténelmi személyiségek példák Krisztus elkötelezett követésére: Augustinus, I. István, Assisi Ferenc, Luther Márton, Zwingli Ulrich, Kálvin János</p>	<p>Nyugat és Kelet eltérő fejlődése, a nagy egyházszakadás; Keleti és nyugati nagy egyházatyák, a korai keresztyénség dogmái;</p> <p>A felvilágosodás, egyházellenes irányzatok</p> <p>Albert Schweitzer Dietrich Bonhoeffer Teréz anya</p>
<p>7. A saját felekezet története</p>	<p>A saját felekezet kialakulása, annak okai, történetének fontos pontjai: A reformáció tanainak elterjedése Magyarországon; Kiemelkedő személyiségei: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál; A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenci Molnár Albert; A bécsi békétől a szatmári békéig (Bocskai István) - a Habsburg udvar valláspolitikája: 1606-1711: ellenreformáció, a gyászévtized, gályarab prédikátorok; Az erdélyi fejedelemség valláspolitikája: 1571-1690. Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsánna; Csendes ellenreformáció: A magyar protestantizmus helyzete III. Károly és Mária Terézia uralkodása idején; II. József valláspolitikája, a Türelmi Rendelet; A két világháború közötti egyház története: Makkai Sándor, Baltazár Dezső, Ravasz László, Révész Imre; Állam és egyház viszonya a II.</p>	<p>Magyarországi hitvallások, zsinatok, kánonok, teológiák</p> <p>A debreceni alkotmányozó zsinat 1881.; A belmisszió irányzatai és főbb képviselői: Szabó Aladár, Balogh Ferenc, Kiss Ferenc;</p>

	világháború után: Egyezmény 1948, államosítások; Bereczky Albert, Pap László, Ordass Lajos	A szolgáló egyház teológiája
III. Dogmatika		
8. Az egyház tanítása	<p>A keresztyén egyház tanításának alapvető tételei: Isten megismerése, a kijelentés (Istenérvek); Különös kijelentés, az Ige hármassága reformátori felfogásban; Az ember Isten szövetségében; Evangélium a törvényben; A keresztyén hit; Egyetemes hitvallások; Istenről, mint Szentháromságról; A teremtő, Mindenható Atya; Az isteni gondviselés; Jézus Krisztus személye és titka;</p> <p>Jézus Krisztus prófétái, főpapi és királyi tiszte; A Szentlélek személye és munkája; Az anyaszentegyház; A sákramentumok: keresztség és úrvacsora; Az eljövendő világ és az örök élet; A saját felekezet dogmatikai tanítása: A reformátori gondolkodás jellegzetességei: solus Christus, sola gratia, sola fide, sola Scriptura;</p> <p>Az üdvtörténet alapigazságainak vizsgálata, Isten mindnyájunkat eggyé tesz Krisztusban: ökumenikus mozgalmak, a II. vatikáni zsinat</p>	<p>A kegyelmi kiválasztás tanítása</p> <p>A látható és láthatatlan egyház</p> <p>A felekezetek kialakulása, a hitvédelem alapjai, a 19-20. századi uniótörekvések</p>
IV. Az egyházi esztendő		
9. Ünnepek, ünnepi időszakok	<p>Az egyházi esztendő ünnepei, ünnepi időszakai, a saját felekezet ünnepei, az ünnepek gyökerei, jelentősége: Advent, karácsony, böjt, virágvasárnap, nagypéntek, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösd, újkenyér, újbor, október 31, a reformáció emléknapja; Az ünnepek liturgiája; A református istentisztelet és kegyesség</p>	<p>Liturgikus szövegek: a református istentisztelet fogalmainak ismerete, apostoli köszöntés, előfohász, lekió, textus, a sákramentumok szerzettetési igéi, a kazuálék vonatkozó szövegei</p>
V. A keresztyén erkölcsi élet - etika		

10. A keresztyénség erkölcsi tanítása	<p>Az ószövetségi és a jézusi etika: Az ember feladata a világban, felelősségünk a teremtett világ, az élet védelme és embertársaink iránt: Erkölcs, erkölcsi döntés, etika fogalma; Az erkölcs keresztyén megítélése a bűn és kegyelem fényében; Kicsoda az ember? A törvény átka és haszna; A belső törvény: a lelkiismeret; Szabadság és rend; A keresztyén etika normái a családi élet, munka és társadalmi élet területén</p> <p>A Tízparancsolat etikai üzenete: más istenek, az Egy és kiábrázolhatatlan Isten tisztelete, Isten nevével élni és visszaélni, az idő rendje, ünnepek és hétköznapok, a munka és pihenés, a teremtett világ nyugalma, ökológiai etika, kultúra, civilizáció, technika, szülők, gyermekek, szerelem, házasság, válás, szexualitás, család, nemzedékek, szülőföld, haza; Az élet védelme: szenvedélybetegségek, abortusz, eutanázia, géntechnológia, öngyilkosság, halálbüntetés; Keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban</p>	<p>Az élet transzcendens megalapozásának igénye</p> <p>A keresztyén diakónia hétköznapi megélési formái; Hivatás, munka, tulajdon; A média szerepe életünkben, a manipuláció veszélye; Tolerancia és megalkuvás</p>
VI. Világvallások		
11. A nagy világvallások alapvető gondolatai	<p>A vallás fogalma; A történelmi Isten-kinyilatkoztatás vallásai: a zsidó vallás, az iszlám, a keresztyénség; Az örök világtörvény vallásai: hinduizmus, buddhizmus stb.; Mai vallási áramlatok</p>	
12. Mai vallási áramlatok		<p>Konfucianizmus, taoizmus, sintoizmus, keresztyén kiségyházak, szekták, pszichovallások; Különbség ökumené és szinkretizmus között</p>
VII. Egyházismeret		
13. A saját egyház mai élete		<p>A MRE jelképei, címere, hitvallásai: II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté; Az egyház felépítése, egyházköztség, egyházmegye, egyházkerület, Zsinat; Főbb szolgálati területei: misszió, diakónia</p>
14. Egyházzene		<p>Az egyház énekkincsének jellemző, kiemelkedő darabjainak ismerete: 23, 25, 32, 42, 65, 66, 77, 84, 89,</p>

		90, 130, 134, 135, 150, 164, 165, 167, 225, 264, 274, 312, 315, 316, 326, 341, 373, 390, 460, 463.
15. A szűkebb közösség		A gyülekezet, az egyházi iskola története, mai élete

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint	Emelt szint	
Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
15 perc	180 perc	20 perc
50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint	Emelt szint	
	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	Biblia, Református énekeskönyv, bibliai atlaszok, az elemzendő források szövegei	Biblia, Heidelbergi Káté, Második Helvét Hitvallás, Református énekeskönyv	Biblia, Református énekeskönyv, bibliai atlaszok, az elemzendő források szövegei

Közzé kell tenni

	Középszint	Emelt szint	
	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	A témakörök.	NINCS	A tételcímek
Határidő	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	NINCS	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal
Felelős	A vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény		

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Szóbeli vizsga

15 perc	
10 perc	5 perc
Tételkifejtés	
A) feladat	B) feladat
35 pont	15 pont
50 pont	

Szóbeli vizsga

A középszintű szóbeli érettségi vizsga 20 tételének tartalma 12 témakört fed le. A tételek 25%-át évente frissíteni kell.

A vizsgázók a szóbeli vizsgán a következő segédeszközöket használhatják: Biblia, Református énekeskönyv, bibliai atlaszok, az elemzendő források szövegei.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

Az érettségi tételek A) és B) feladatból tevődnek össze. Az A) feladatok egy-egy témakör átfogó anyagából jelölnek ki egy-egy témát, amelyekben a vizsgázó bemutatja alapvető hit- és erkölcsstani ismereteit, rendszerezési képességei, és hit- és erkölcsstani tudásának alkalmazását. A B) feladatok a 12 témakörhöz szorosan kapcsolódó fogalmakat, rövidebb témákat, ó- és újszövetségi bevezetés-tudományi, valamint liturgikus ismereteket, forrás- és dokumentumelemzési, illetőleg értelmezési feladatokat, korunk etikai problémáinak bemutatását kívánja meg a vizsgázótól. Az A) feladatokhoz mindig más témakörből való B) feladatnak kell tartoznia.

A szóbeli vizsgarész értékelése

Az A) és B) feladat kifejtését együttesen kell értékelni. A vizsgázó a feleletére egy összegző pontszámot [legfeljebb 50 pont] kap.

A szóbeli vizsga értékelési kritériumai

	Adható pontok		
	Feladat		Összesen
	A)	B)	
TARTALOM			
I. Tématartás	5	3	8
<ul style="list-style-type: none"> – a vizsgázó megértette a témát – a témának megfelelően fejti ki – a más témához kapcsoló pontokon megmarad a tétele témájánál 			

II. Tárgyi tudás <ul style="list-style-type: none"> - ismeri és használja a tételéhez tartozó adatokat - tudja és használja a téma kifejtésében a megfelelő szakkifejezéseket - feleletében kimondja az ún. „kulcsszavakat” - a tételben szereplő neveket használja - ha a tétel szerint szükséges, akkor használja a bibliai ismereteit - ha a tételhez szükséges, használja az egyháztörténeti ismereteit - ha a tételhez szükséges, használja a hittani-erkölcstani ismereteit - általános kulturális tájékozottságot mutat 	10	3	13
III. Megfelelő szó és fogalom használat <ul style="list-style-type: none"> – a témának megfelelő általánosan elfogadott fogalmakat használja – ebben tudatos és értő 	3	2	5
IV. Gondolatgazdagság, problémaérzékenység <ul style="list-style-type: none"> – a téma tárgyalásában kerüli a szükségtelen egyszerűsítést – jelzi, hogy a téma milyen vonatkozásban van a mai ember problémáival 	1	1	2
V. A témának megfelelő memoriter szöveghű és tartalmi szempontból indokolt előadása <ul style="list-style-type: none"> – ha a tétel igényli, használ idézetet – az idézetet pontosan használja 	1	1	2
Tartalom összesen	20	10	30
ELŐADÁSMÓD			
I. A témának megfelelő világos felépítés <ul style="list-style-type: none"> – Áttekinthető és tagolt szerkezet (bevezetés, tárgyalás, összefoglalás) – alkalmazkodás a téma belső logikájához 	5	1	6
II. Logikus érvelés <ul style="list-style-type: none"> – legyen állítás és bizonyítás – a fentiek logikus rendben álljanak 	5	2	7
III. Világos nyelvi forma <ul style="list-style-type: none"> - szabatos fogalmazás a magyar nyelv szabályainak megfelelően - gördülékeny előadásmód 	3	1	4

IV. Lényegkiemelés, rendszerezés – a témán belül megfelelően tagol – a téma központi gondolata nem sikkad el az előadás során	2	1	3
Előadásmód összesen	15	5	20

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
180 perc	20 perc	
	15 perc	5 perc
Feladatlap	Tételkifejtés	
	A) feladat	B) feladat
	35 pont	15 pont
100 pont	50 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán két téma közül választhat a vizsgázó. A választott témáról értekező dolgozat műfajában fejti ki a megadott cím tartalmát. A vizsgázónak a választott címet be kell írnia a kijelölt helyre. Ha a vizsgázó mindkét témát kidolgozta, és választását nem jelölte meg egyértelműen, akkor a javító tanárnak a vizsgadolgozatban szereplő megoldások közül sorrendben az első megoldást kell értékelnie.

Az írásbeli vizsgán a következő segédeszközök használhatók: Biblia, Heidelbergi Káté, Második Helvét Hitvallás, Református énekeskönyv.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

A vizsgadolgozat terjedelme legalább 1300 szó legyen.

Az írásbeli feladatlap értékelése

A javító tanár kétféle pontszámmal minősíti az írásbeli dolgozatot. Az első pontszám [legfeljebb 70 pont] minősíti a címben megadott téma szakszerű és alapos kifejtését, tulajdonképpen a hit- és erkölcsstani tartalom egzakt és a címnek megfelelő bemutatását. A második pontszám [legfeljebb 30 pont] minősíti a dolgozat logikus felépítését, a szakkifejezések használatát, a nyelvi és stilisztikai megformálását.

Szóbeli vizsga

Általános szabályok

A szóbeli tételsor 24 tételből áll, melyek közül legalább 6 tételt évről évre módosítani kell. Minden tétel egy A) és egy B) feladatot tartalmaz.

A szóbeli vizsgán a következő segédeszközök használhatók: Biblia, bibliai atlasz, Református énekeskönyv, elemezendő források szövegei. A segédeszközök biztosítása a vizsgabizottságot működtető intézmény feladata.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A szóbeli vizsga témakörei, az A) és B) feladat összeállítási lehetőségei és feltételei azonosak a középszintű vizsgáéival, azzal a különbséggel, hogy az emelt szintű érettségi során az érettségi vizsga anyaga 15 témakörből áll.

Az emelt szintű vizsgán különös figyelemmel kell A) vagy B) feladatokban megfogalmazni azokat a témákat, amelyek a középszintű érettségi témaköreiben nem szerepelnek.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli tételek értékelésére adható összpontszám 50 pont, mely az alábbiak szerint bontható:

A szóbeli vizsga értékelési kritériumai

	Adható pontok		
	Feladat		Összesen
	A)	B)	
TARTALOM			
I. Tématartás - a vizsgázó megértette a témát - a témának megfelelően fejté ki - a más témához kapcsoló pontokon megmarad a tétele témájánál	5	3	8
II. Tárgyi tudás - ismeri és használja a tételéhez tartozó adatokat - tudja és használja a téma kifejtésében a megfelelő szakkifejezéseket - feleletében kimondja az ún. „kulcsszavakat” - a tételben szereplő neveket használja - ha a tétel szerint szükséges, akkor használja a bibliai ismereteit - ha a tételhez szükséges, használja az egyháztörténeti ismereteit - ha a tételhez szükséges, használja a hittani-erkölcstani ismereteit - általános kulturális tájékozottságot mutat	10	3	13

III. Megfelelő szó és fogalom használat - a témának megfelelő általánosan elfogadott fogalmakat használja - ebben tudatos és értő	3	2	5
IV. Gondolatgazdagság, problémaérzékenység - a téma tárgyalásában kerüli a szükségtelen egyszerűsítést - jelzi, hogy a téma milyen vonatkozásban van a mai ember problémáival	1	1	2
V. A témának megfelelő memoriter szöveghű és tartalmi szempontból indokolt előadása - ha a tétel igényli, használ idézetet - az idézetet pontosan használja	1	1	2
Tartalom összesen	20	10	30
ELŐADÁSMÓD			
I. A témának megfelelő világos felépítés - Áttekinthető és tagolt szerkezet (bevezetés, tárgyalás, összefoglalás) - alkalmazkodás a téma belső logikájához	5	1	6
II. Logikus érvelés - legyen állítás és bizonyítás - a fentiek logikus rendben álljanak	5	2	7
III. Világos nyelvi forma - szabatos fogalmazás a magyar nyelv szabályainak megfelelően - gördülékeny előadásmód	3	1	4
IV. Lényegkiemelés, rendszerezés - a témán belül megfelelően tagol - a téma központi gondolata nem sikkad el az előadás során	2	1	3
Előadásmód összesen	15	5	20